

แนวทางการปฏิบัติเพื่อเข้าถึงสวรรค์ในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู GUIDELINES FOR REACHING HEAVEN IN BRAHMAN-HINDUISM

พระวรวุฒิ วิสุทธิเมธี (โอทอง)

PhraWorawut Wisutthimethi (Othong)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, PhraNakhonSiAyutthaya

Corresponding author, e-mail: warawut19952538@G-mail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 8 สิงหาคม 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 18 สิงหาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 20 สิงหาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้เขียนเพื่อศึกษา สวรรค์ในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู หมายถึง ที่อยู่อาศัยของเทพ มีอยู่ 3 ชั้น เรียกผู้ที่เกิดในสวรรค์ว่าเทพ ประเภทของสวรรค์ในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ได้แก่ สวรรค์ชั้นล่าง สวรรค์ชั้นกลาง และสวรรค์ชั้นสูง แนวทางการปฏิบัติเพื่อเข้าถึงสวรรค์ในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู คือการมีศรัทธาต่อพระพรหมเทพ พระศิวะเทพ และพระวิษณุเทพ ทำให้บังเกิดเป็นเทพในสวรรค์ชั้นล่าง การปฏิบัติกรรมโยคะ ขยานโยคะ ภักติโยคะ และราชโยคะ ทำให้บังเกิดเป็นเทพในสวรรค์ชั้นกลาง ส่วนสวรรค์ชั้นสูงสุดเป็นที่อยู่ของมหาเทพทั้ง 3 พระองค์ คือพระศิวะเทพ พระวิษณุเทพ และพระพรหมเทพ

คำสำคัญ: แนวทางการปฏิบัติ, สวรรค์, คติความเชื่อ, ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

Abstract

This article is written for study purposes Heaven in Brahmanism-Hinduism means the residence of gods. There are 3 levels. Those born in heaven are called gods. The types of heaven in Brahmanism-Hinduism are lower heaven, middle heaven and high heaven. The practice to reach heaven in Brahmanism-Hinduism is to have faith in Brahma, Shiva and Vishnu, which will cause one to be born as a god in the lower heaven. Practicing Karma Yoga, Jaya Yoga, Bhakti Yoga and Raja Yoga will cause one to be born as a god in the middle heaven. The highest heaven is the residence of the 3 great gods, Shiva, Vishnu and Brahma.

Keyword: Practice, Heaven, Belief, Brahmanism-Hinduism

บทนำ

ศาสนาพราหมณ์-ฮินดูเชื่อว่า (กิงแก้ว อรรถากร. 2556). สวรรค์คือที่อยู่ของเหล่าทวยเทพทั้งหลาย อันเป็นที่สถิตของเหล่าเทพดาผู้มีฤทธิ์ อาทิ เช่น พระฤๅษี คนธรรพ์ นักสิทธิ์ วิทยากร และยักษ์ต่างๆ โดยแบ่งออกเป็น 3 ชั้น โดยมีเขาพระสุเมรุราชเป็นแกนกลางของจักรวาล สวรรค์ชั้นที่ 1 เป็นที่สถิตของเหล่าครุฑ นาค กิณร กิณรี ยักษ์ รากษส และอสูรต่างๆ สวรรค์ชั้นที่ 2 เป็นที่สถิตของเหล่าทวยเทพดา เทพบุตร เทพธิดา พระฤๅษีผู้มีฝีมืออันแก่กล้า และสวรรค์ชั้นที่ 3 เป็นที่สถิตของมหาเทพทั้ง 3 พระองค์ ได้แก่ พระพรหมเทพ พระวิษณุเทพ และพระศิวะเทพ มหาเทพทั้งสามพระองค์ถือว่า เป็นมหาเทพสูงสุดของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู คัมภีร์ปุราณะที่แต่งขึ้นโดยมหาฤๅษีวาลมิกีกกล่าวว่า พระพรหมเทพเป็นผู้สร้างโลกจักรวาล พร้อมทั้งสร้างมนุษย์ และสัตว์ทั้งหลายขึ้นมา พระวิษณุเทพเป็นผู้ปกป้องรักษาโลก และจักรวาล ส่วนพระศิวะเทพเป็นผู้ทำลายโลก (กิงแก้ว อรรถากร. 2556). และทำลายความชั่วร้าย สวรรค์ในคติทางศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ประกอบด้วย ภูเขาไกรลาสซึ่งเป็นที่อยู่ของพระศิวะเทพ ภพภูมิสวรรค์ยังประกอบด้วย ภูเขาพระสุเมรุราช ตามคติในศาสนาพราหมณ์ คือภูเขาที่เป็นศูนย์กลางของโลก และจักรวาล อันเป็นที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตในภพภูมิของสัตว์โลก โดยมีปลาอานนท์หนุนอยู่รอบภูเขาพระสุเมรุราช ภูเขาพระสุเมรุราชตั้งอยู่เหนือน้ำ 84000 โยชน์ โดยมีภูเขารองรับ 3 ลูก โดยส่วนฐาน คือเขาตรีภูมิ และมีภูเขาล้อมรอบ 7 ทิว เรียกว่า เขาสัตตบริภัณฑ์ ได้แก่

ภูเขาคุนธ ภูเขากรวิก ภูเขาอิสินธร ภูเขาสุทศ ภูเขาเนมินธร ภูเขาวันตก และภูเขาอัศกัณ มีเทพยดา และบริวารสถิตอยู่ภายในจักรวาลมีภูเขาชื่อหิมालัย (กฤษณา วิเชียรเพชร. 2552) จักรวาลทั้งหมดเป็นเทือกเขายาวติดกัน เรียกว่า ภูเขาจักรวาล แต่ละจักรวาลจะมีพระอาทิตย์พระจันทร์ และมหาทวีปใหญ่ทั้ง 4 คือ อุตระทวีปตั้งอยู่เหนือของภูเขาพระสุเมรุ ปุพพิเทหะตั้งอยู่ทางตะวันออกของภูเขาพระสุเมรุราช ชมพูทวีปตั้งอยู่ตอนใต้ภูเขาพระสุเมรุราช อมรโคยานตั้งอยู่ทางตะวันตกของภูเขาพระสุเมรุราช (กฤษณา กุศลาลัย. 2510) ตำนานฝ่ายพราหมณ์เล่าว่าพระอิศวรทรงสร้างน้ำด้วยพระเสโท สร้างแผ่นดินด้วยเมโทของพระองค์ ในบางตำนานเล่าว่า ทรงสำรอกพระมัสสะในพระอุระ ออกมาบนดาลให้เป็นแผ่นดิน ศาสนาพราหมณ์กล่าวว่าภพ

หรือสวรรค์เป็นเพียงหนึ่งในบรรดาภพทั้งหลายในสังสารวัฏเท่านั้น ความมีอยู่ของอาตมอันเป็นตัวการในการทำหน้าที่สืบต่อภพนี้ไปยังภพใหม่ ความตายทำให้ชีวิตร่างกายสิ้นสุดลง แต่มีสิ่งหนึ่งที่มีความตายไม่อาจทำลายได้สิ่งนี้ คืออาตมอันหรือวิญญาณ ความตายของร่างกายเป็นเพียงช่องทาง ให้อาตมอันเปลี่ยนผ่าน จากภพหนึ่งไปสู่อีกภพหนึ่งเท่านั้น (ปิยมาศ ทิวลิป. 2558). ส่วนแนวทางการปฏิบัติเพื่อเข้าถึงภพภูมิสวรรค์ ตามคติความเชื่อของพราหมณ์ ได้แก่ การมีศรัทธาต่อองค์มหาเทพ และการปฏิบัติตามหลักโยคะ 4 ประการ คือกรรมโยคะ ขยานโยคะ ภักติโยคะ และราชะโยคะ สิ่งเหล่านี้หากบุคคลใดลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังแล้ว ย่อมที่จะนำพาบุคคลนั้นไปสู่ภพภูมิสวรรค์ ในศาสนาพราหมณ์-ฮินดูอย่างแน่นอน

ความหมายของสวรรค์ในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

สวรรค์ในความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์-ฮินดู หมายถึง ที่พักชั่วคราวของวิญญาณผู้ประพฤติดี แต่ยังไม่บรรลุโมกษะ สวรรค์นั้นเพียบพร้อมไปด้วยกามคุณทั้ง 5 คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ อันน่าปรารถนาและน่ารักใคร่ยินดี คำว่า สวรรค์ คือเมืองฟ้า (ภาษา วิเชียรเพชร. 2552) เป็นโลกของเทพบุตรและเทพธิดา สวรรค์เป็นดินแดนที่บริบูรณ์ไปด้วยความสุขล้วน บุคคลที่เกิดในสวรรค์จะเรียกว่า เทพหากเป็นผู้ชาย เรียกว่า “เทพบุตร” ถ้าหากว่าเป็นเทพผู้หญิง เรียกว่า “เทวี” และเหล่าทวยเทพบนสวรรค์นั้นมีฤทธิ์ มีอำนาจมากมายถือว่า เป็นแบบ “อุบัติเทพ” หมายถึง เทพโดยกำเนิด

อายุขัยบนสวรรค์ในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

ในคัมภีร์พรหมานตปุราณะเล่าว่า (พระราชครูวามเทพมุนี. 2509)เทพทั้งหลายที่ถือกำเนิดบนสรวงสวรรค์ จะมีความเป็นอยู่โดยสุขสบาย จะปราศจากซึ่งอันตรายต่างๆ อันเกิดจากดิน น้ำ ลม ไฟ และอากาศ ได้เสวยความสุขอันเป็นทิพย์ มีทิพย์วิมานอันยิ่งใหญ่รองรับ และมีอาภรณ์สวมใส่ที่ประณีตวิจิตรงดงาม ตลอดจนมีอายุขัยที่ยืนยาว ในสวรรค์ชั้นต่างๆ นั้นจะมีอายุขัยที่แตกต่างกันออกไป อาทิ เช่น เทพและเทวีที่ถือกำเนิดในสวรรค์ชั้นล่างนี้ มักจะมีอายุขัยยืนยาว 4000 ปีทิพย์ ซึ่งวันหนึ่งคืนหนึ่งของสวรรค์ชั้นล่างนี้ เท่ากับ 400 ปี ในเมืองมนุษย์ ในคัมภีร์พรหมไววรรตปุราณะเล่าว่า อายุขัยของสวรรค์ชั้นล่างนี้มีอยู่ 4000 ปีทิพย์ ถ้านับเป็นอายุมนุษย์ก็เท่ากับ 576 ล้านปี ในเมืองมนุษย์ ส่วนเทพและเทวีที่ถือกำเนิดในสวรรค์ชั้นกลางนี้ จะมีอายุขัยยืนยาว 8000 ปีทิพย์ ซึ่งวันหนึ่งคืนหนึ่งของสวรรค์ชั้นกลางนี้ เท่ากับ 2304 ปีในเมืองมนุษย์ ในคัมภีร์พรหมไววรรตปุราณะเล่าว่า อายุขัยของสวรรค์ชั้นกลางนี้ มีอยู่ 8000 ปีทิพย์ ถ้านับเป็นอายุมนุษย์ก็เท่ากับ 2304 ล้านปี ในเมืองมนุษย์ สวรรค์ชั้นสูงสุด ซึ่งเป็นที่สถิตอยู่ของมหาเทพทั้ง 3 พระองค์ ได้แก่ พระพรหมเทพ พระอิศวรเทพ และพระวิษณุเทพ ในคัมภีร์พรหมไววรรตปุราณะเล่าว่า สวรรค์ชั้นสูงสุดนี้ ไม่มีขอบเขต ไม่มีประมาณ ไม่มีความเกิด ไม่มีความแก่ ไม่มีความตาย มีความเป็นอมตะนิรันดร์ตลอดกาล โดยสวรรค์ชั้นสูงสุดจะถูกแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1)(พระราชครูวามเทพมุนี. 2509) พรหมโลกอันเป็นที่สถิตของพรหมเทพอยู่ ณ เบื้องบน 2) เขาไกรลาสอันเป็นที่สถิตของพระอิศวรอยู่ ณ เบื้องกลาง 3) ไวกูณธ์อันเป็นที่สถิตของพระวิษณุเทพอยู่ ณ เบื้องล่าง ถัดลงมาจะเป็นเขาศักดิ์สิทธิ์ 7 ลูก (เขาสัตตบริภัณฑ์) ล้อมรอบเอาไว้ ได้แก่ 1) เขาพระสุเมรุราช ซึ่งเป็นราชอาสน์แห่งเขาทั้งปวง ประกอบด้วย รัตนะชาติ 7 ประการ 2) เขาอิสินธร ซึ่งเป็นที่อยู่ของเหล่าฤๅษีที่บำเพ็ญตบะ 3) เขากรรวิก ซึ่งเป็นที่อยู่ของพญานกการเวก อันมีเสียงดังกังวาน และไพเราะมาก 4) เขาสุทิสสนะ ซึ่งเป็นที่อยู่ของโอสถทิพย์ และวายุยาทั้งหลายที่มีคุณวิเศษต่างๆ 5) เขาเนมินธร ซึ่งเป็นที่อยู่ของเหล่าดอกบัวปทุมชาติ 7 สี 6) เขาวิมตกะ ซึ่งเป็นที่อยู่ของมารดาพญาครุฑ ประกอบด้วยตระพังศิลากว้างประดุจแม่น้ำใหญ่ 7 สาย 7) เขาอัสสกรณ ซึ่งเป็นที่อยู่ของป่าไม้กำยานต่างๆ มีสัญญาณดุจดั่งมาอาชาไนย

ที่ตั้งของสวรรค์ในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

ในคัมภีร์มารกัณฑปุราณะกล่าวว่า (พระราชครูวามเทพมูนี. 2509)ที่ตั้งของสวรรค์ในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู คือตั้งอยู่ ณ แกนกลางของไตรโลก และจักรวาล มีอาณาเขตที่กว้างใหญ่ไพศาล อันไม่มีที่สุด และไม่มีประมาณ ล้อมรอบด้วยมหาสีหันทันตร 7 สาย อยู่ระหว่างกึ่งกลางของมหาทวีปทั้ง 4 ประกอบด้วย 1) อุตตรกรูทวีป ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเขาสีเนรราช 2) ปุพพิเททวีป ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของเขาสีเนรราช 3) อปรโคยานทวีป ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเขาสีเนรราช 4) ชมพูทวีป ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของเขาสีเนรราช ระยะความห่างของสวรรค์ของศาสนาพราหมณ์ คัมภีร์มารกัณฑปุราณะกล่าวว่า มีดังนี้

1) สวรรค์ชั้นล่าง คือมีความห่างจากสวรรค์ชั้นกลาง ประมาณ 84000 โยชน์ ในแต่ละโยชน์จะหนุนด้วยธาตุดิน น้ำ ลม และอากาศธาตุ หนาประมาณ 84000 โยชน์ และมีปลายักษ์ทั้ง 6 ตัว หนุนรองรับอยู่ มีดังนี้ 1) ปลาอานนท์ มีลำตัวยาว 500 โยชน์ 2) ปลาอุปนนท์ มีลำตัวยาว 500 โยชน์ 3) ปลาอัชโฆหละ มีลำตัวยาว 500 โยชน์ 4) ปลาติมิงคละ มีลำตัวยาว 1000 โยชน์ 5) ปลาติมิระมิงคละ มีลำตัวยาว 1000 โยชน์ 6) ปลามหติมิระมิงคละ มีลำตัวยาว 1000 โยชน์

2) สวรรค์ชั้นกลาง คือมีความห่างจากสวรรค์ชั้นสูงสุด ประมาณ 84000 โยชน์ ในแต่ละโยชน์จะหนุนด้วยธาตุดิน น้ำ ลม และอากาศธาตุ หนาประมาณ 84000 โยชน์ และมีเขาสัตตบริภัณฑ์ 7 ลูก หนุนรองรับอยู่ มีดังนี้ 1) เขาพระสุเมรุ เป็นราชาแห่งเขาทั้งปวง ประกอบด้วย รัตนะชาติ 7 ประการ 2) เขาอิสินธร ซึ่งเป็นที่อยู่ของเหล่าฤๅษีที่บำเพ็ญพรต 3) เขากรวิก ซึ่งเป็นที่อยู่ของพญานกการเวก อันมีเสียงดังกังวาน และไพเราะมาก 4) เขาสุทัสนะ เป็นที่อยู่ของโอสถทิพย์ และวายุยาทั้งหลายที่มีคุณวิเศษ 5) เขาเนมินทร เป็นที่อยู่ของเหล่าดอกบัวปทุมชาติเจ็ดสี 6) เขาวิन्दกะ ซึ่งเป็นที่อยู่ของมารดาพญาครุฑ ประกอบด้วย ตรีพังศิลาแก้วประดุจแม่น้ำใหญ่เจ็ดสาย 7) เขาอัสดรกรณ เป็นที่อยู่ของป่าไม้กำยาน อันมีกลิ่นฐานดุจหม้ออาชาไนย

3) สวรรค์ชั้นสูงสุด คือมีเทพดาวนพเคราะห์ทั้ง 9 ดวง หนุนรองรับอยู่ ประกอบด้วย พระอาทิตย์ พระจันทร์ พระอังคาร พระพุธ พระพฤหัสบดี พระศุกร์ พระเสาร์ พระราหู และพระเกตุ และทวยเทพทั้งหลายเหล่านี้ ทำหน้าที่ดูแลรักษาอาณาเขตของสวรรค์ชั้นสูงสุด สวรรค์ชั้นสูงสุดจึงไม่สามารถมีผู้ใดเข้าไปได้นั่นเอง

การอุบัติและการจุติบนสวรรค์ในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

ในคัมภีร์ปุราณะกล่าวว่า สวากคนใดเป็นผู้ภักดี (พระราชครูวามเทพมูนี. 2509)และเสียสละอุทิศตนเพื่อองค์มหาเทพ สวากคนนั้นย่อมจะเข้าถึงสวรรค์ได้ ซึ่งสวรรค์นั้นเป็นสถานที่อันเป็นทิพย์ และเป็นสถานที่อันน่ารื่นรมย์ เจริญด้วยกามคุณทั้ง 5 ประการ คือรูปทิพย์ เสียงทิพย์ กลิ่นทิพย์ รสทิพย์ และสัมผัสอันเป็นทิพย์ เป็นที่ปรารถนาของหลายคน ซึ่งบนสวรรค์มีวิมานทองของเหล่าทวยเทพต่างๆ ที่ยิ่งใหญ่ด้วยอำนาจวาสนาและบารมี ทำให้เหล่าอสูรต่างๆ อยากจะครอบครองนั่นเอง และบนสวรรค์มีต้นปาริชาติ ซึ่งเป็นต้นไม้อันเป็นมงคล และศักดิ์สิทธิ์มาก ที่เกิดมาจากการกวนเกษียรสมุทรของเหล่าเทพ

และอสุร ส่วนดอกปาริชาตนั้นหากบุคคลใด ได้ดมกลิ่นจะสามารถระลึกชาติได้ เป็นดอกไม้วิเศษที่พวกยักษ์และอสุรต่างๆ อยากได้มาครอบครอง จนต้องทำศึกกับเหล่าเทพบนสวรรค์อยู่หลายครั้ง แต่เหล่าอสุรนั้นก็ต้องพ่ายแพ้กลับไปทุกครั้ง การที่บุคคลจะได้ไปถือกำเนิดอยู่บนสวรรค์ได้นั้น จะต้องประกอบความเพียรอย่างแรงกล้า(พระราชครูวามเทพมุนี. 2509)

อาทิ เช่น การเป็นสาวกผู้ภักดี และการอุทิศตนต่อองค์มหาเทพอย่างจริงใจ การปฏิบัติตามหลักโยคะ การบำเพ็ญเพียรภาวนาถึงองค์มหาเทพด้วยการภาวนา คำว่า โอม อยู่ในใจตลอดเวลา และการมีศรัทธาที่มั่นคงในองค์มหาเทพ ในคัมภีร์พระเวทของศาสนาพราหมณ์-ฮินดูกล่าวว่า มนุษย์ทุกคนมีความประพฤติที่แตกต่างกันออกไป การกระทำของมนุษย์จึงมีความแตกต่างกัน บุคคลใดได้ประพฤติปฏิบัติในหนทางที่ดีงาม บุคคลนั้นย่อมสามารถเข้าถึงภพภูมิอันเป็นทิพย์ มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาอยากจะไปเกิดในภพภูมิอันเป็นทิพย์ คือสรวงสวรรค์ จึงได้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรม ในทางศาสนาพราหมณ์ เพื่อจุดหมายปลายทางอันประเสริฐ ได้แก่ การถือกำเนิดในสรวงสวรรค์ชั้นต่างๆ มนุษย์จึงเริ่มออกแสวงหาหนทางอันจะเข้าสู่โลกสวรรค์ โดยการศึกษาพระเวท และการปฏิบัติตามหลักธรรม ในทางศาสนาของตน ซึ่งมีความเชื่อว่าหากได้ปฏิบัติตามที่พระเวทระบุเอาไว้ ก็จะสามารถเข้าถึงโลกสวรรค์ได้

(พระราชครูวามเทพมุนี. 2509)ในพระเวทได้ระบุว่า การปฏิบัติตามหลักอาศรม 4 ประการ ย่อมสามารถเข้าถึงสวรรค์ได้นั่นเอง ในคัมภีร์พระเวทของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ได้ระบุถึงเรื่องราวการสร้างโลก และจักรวาลขององค์พรหมเทพ ความว่า “พระพรหมเทพได้สร้างโลกและจักรวาล รวมทั้งสร้างสวรรค์ และอาณาเขตของสวรรค์ อันยิ่งใหญ่ไม่มีที่สุด และไม่มีประมาณ” และในคัมภีร์พระเวทยังได้ระบุถึงหนทาง และวิธีการอันจะไปสู่สวรรค์ได้ ได้แก่ 1) การมีศรัทธาอันมั่นคงต่อองค์มหาเทพ 2) การปฏิบัติตามหลักอาศรม 4 และ 3) การปฏิบัติตามโยคะ 4 เมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์ผู้ใดได้กระทำกุศล 4 อย่างนี้ให้ครบถ้วนบริบูรณ์แล้ว ครั้นเมื่อละโลกจะได้ไปบังเกิดในสวรรค์ชั้นต่างๆ ตามกำลังแห่งกุศลของตนซึ่งตามปกติแล้วเหล่าทวยเทพจะถือกำเนิดแบบ “โอปปาติกะ” หมายถึง เมื่อเกิดแล้วก็จะโตทันที ไม่มีกำเนิดอย่างอื่น ยกเว้นแต่ผู้ได้รับพรจากองค์มหาเทพโดยตรง ซึ่งเทพจะมีวัยงามในช่วงอายุราว 20 ปี ส่วนเทวีจะมีวัยงามในช่วงอายุราว 18 ปีจะมีวัยหนุ่ม และวัยสาวจะงดงามตลอดเวลา ไม่มีวันร่วงโรย ไม่มี ความแก่ ฟันไม่หัก ผมไม่หงอก คือเมื่อบังเกิดขึ้นแล้ว ร่างกายจะมีผิวพรรณที่เปล่งปลั่ง มีรัศมีสว่างไสวทั่วกาย เทพบางตนมีรัศมี 10 วา เทพบางตนมีรัศมี 1 โยชน์ บางตนมีรัศมี 2 โยชน์ จนถึง 12 โยชน์ มีอายุขัยตามที่สวรรค์แต่ละชั้นได้กำหนดเอาไว้แล้ว (พระราชครูวามเทพมุนี. 2509)เหล่าเทพและเทวียังมีวิมานปราสาททอง อันเป็นที่อยู่อาศัยของเหล่าทวยเทพล้วนมีความวิจิตรงดงามใหญ่โตโอฬาร ประดับตกแต่งด้วยรัตนชาติอันอลังการ และมีขนาดที่แตกต่างกันออกไป พร้อมกับมีข้าวของเครื่องใช้ ล้วนประกอบด้วยความประณีต มีความเป็นอยู่ที่แสนสบาย มีอาหารทิพย์บังเกิดขึ้น โดยไม่ต้องทำมาหากิน ไม่ต้องหุงหาอาหาร มีบริวารคอยรับใช้ใกล้ชิด มีอารมณ์อันเป็นทิพย์ ในแต่ละวันก็มีการเพลิดเพลินอยู่กับการชมสวนสวรรค์ต่างๆ มีการสังสรรค์ระหว่างเทพและเทวี่ทั้งหลาย มีบรรยากาศที่สบาย ไม่มีฤดูร้อน ไม่มีฤดูหนาว ไม่มีฤดูฝน จึงนับว่าเป็นดินแดนอันแสนสุข แต่อย่างไรก็ตาม เทพและเทวีนบนสวรรค์ก็ยังคงมี

ความทุกข์อยู่เช่นกัน เพราะว่าดินแดนที่ปราศจากความทุกข์มีอยู่เพียงแห่งเดียว คือโมกษะ สวรรค์จึงเป็นเพียงภพภูมิหนึ่งเท่านั้น แม้ว่าบนสรวงสวรรค์ จะไม่มีการเจ็บป่วยแก่เหล่าชาวรา แต่เทพบนสวรรค์ก็ไม่อาจจะหลีกเลี่ยงจากความตาย เรียกว่า “จุติ” ได้เช่นกันเพียงแต่ความตายของเทพบนสวรรค์ ไม่ต้องทุกข์ทรมานเท่านั้นเอง ในคัมภีร์พรหมไววรรตปุราณะ ได้มีการกล่าวถึงว่า ปฏิบัติเพื่อเดินทางไปสู่สวรรค์ในคติความเชื่อของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ความว่า ภพสวรรค์ในศาสนาพราหมณ์ หมายถึง ภพอันเป็นทิพย์อันเป็นที่สถิตอยู่ ของเหล่าเทพผู้มีฤทธิ์มาก ซึ่งมีอยู่ 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นล่าง ชั้นกลาง ชั้นสูงสุด และสาเหตุที่ทำให้ไปบังเกิดอยู่บนสวรรค์ เนื่องด้วยอานิสงส์แห่งการเป็นสาวกผู้ภักดี และอุทิศตนต่อองค์มหาเทพ การทำโยคะ 4 และการปฏิบัติตามหลักอาศรม 4 พระเวทระบุว่ามีอยู่ 4 ประการ มีดังนี้

1) การเป็นสาวกผู้ภักดีต่อองค์มหาเทพ คือการมีความจงรักภักดีต่อองค์มหาเทพทั้ง 3 พระองค์ ได้แก่ พระพรหมเทพ พระศิวะเทพ และพระวิษณุเทพ ซึ่งได้ประพาดิตนมีความอ่อนน้อมถ่อมตน จงรักภักดี และสวดมนต์ภาวนาถึงองค์มหาเทพทุกเช้าค่ำ ไม่ศรัทธาต่อสิ่งอื่นนอกเหนือจากองค์มหาเทพ และไม่ยอมก้มศีรษะให้ใคร นอกจากองค์มหาเทพทั้ง 3 พระองค์เท่านั้น เป็นผู้ที่มีศรัทธาอย่างแรงกล้าเต็มเปี่ยมในหัวใจ เสียสละอุทิศตนทั้งร่างกาย และจิตวิญญาณเพื่อองค์มหาเทพ บุคคลประเภทนี้ ครั้นละอิตภาพร่างกายจากมนุษย์แล้ว ย่อมจะที่จะเข้าถึงสวรรค์ได้อย่างแน่นอน

2) การปฏิบัติตามหลักโยคะ 4 คือการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนต่างๆ ในทางศาสนาพราหมณ์ อาทิ เช่น 1) กรรมโยคะ หมายถึง ไม่หวังผลตอบแทน เป็นการทำงานเพื่องาน ปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อหน้าที่ 2) ชะยานโยคะ หมายถึง รู้ว่าสรรพสิ่งทั้งปวงมนุษย์สัตว์ และพืชเป็นสิ่งเดียวกันหมด ทุกสิ่งทั้งปวงต่างก็มาจากพรหมันโดยทั้งสิ้น 3) ภักดีโยคะ หมายถึง การไปสู่พระผู้เป็นเจ้าด้วยความรัก ความภักดี และความศรัทธา ที่แสดงออกได้โดยการบูชา 4) ราชาโยคะ หมายถึง การฝึกจิตให้รวมเป็นหนึ่งเดียวกับองค์มหาเทพทั้ง 3 พระองค์ ได้แก่ พระพรหมเทพ พระศิวะเทพ และพระวิษณุเทพ บุคคลประเภทนี้ ครั้นละอิตภาพร่างกายจากมนุษย์แล้ว ย่อมที่จะเข้าถึงสวรรค์ได้

หนทางสู่แดนสวรรค์ (ปิยามาศ ทิวลิป. 2558) ของศาสนาพราหมณ์ ยังมีอีกหนทางหนึ่ง ที่สามารถจะทำให้ไปถึงสวรรค์ได้ เรียกว่า ปรมัตมมัน เป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ในศาสนาพราหมณ์ คำว่า ปรมัตมมัน หมายถึง สิ่งยิ่งใหญ่อันเป็นที่รวมของทุกสิ่งทุกอย่างในสากลโลก ซึ่งเรียกชื่อสิ่งนี้ว่า พรหม คือปรมัตมมันกับพรหม จึงเป็นสิ่งเดียวกันมีลักษณะมีดังนี้ 1) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเอง 2) เป็นนามธรรม สิ่งสถิตอยู่ในสิ่งทั้งหลายทั้งปวง เรียกว่าอาตมัน เป็นสิ่งที่มองไม่เห็นด้วยตา 3) เป็นศูนย์รวมแห่งวิญญาณทั้งปวง 4) สิ่งทั้งหลายทั้งปวงในสากลโลกล้วน เป็นส่วนย่อยที่แยกออกมาจากพรหม 5) เป็นตัวความจริง (สัจธรรม) สิ่งเดียว (โลกและสิ่งอื่นล้วนเป็นมายา ภาพลวงที่มีอยู่ชั่วคราวเท่านั้น) 6) เป็นผู้ประทานญาณความคิดและความสันติ 7) เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ในสภาพเดิมตลอดกาล

วิญญาณของสัตว์โลกทั้งหลาย คือส่วนที่แยกออกมาจากวิญญาณรวมของพรหม วิญญาณย่อยแต่ละดวงเหล่านี้ เมื่อแยกออกมาแล้วย่อมเข้าสู่สถิต ในสิ่งมีชีวิตรูปแบบต่างกัน เช่น ในร่างกายมนุษย์ เทวดา สัตว์ และพืช มีสภาพดีบ้างเลวบ้าง สุดแต่ผลกรรมที่ทำได้ ซึ่งถือว่าเป็นทุกข์ทั้งสิ้น トラบไคที่วิญญาณเหล่านี้ ยังไม่สิ้นกรรมย่อมต้องเวียนว่ายตายเกิด อยู่ตลอดไปในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ยังมีหลัก

ความดีสูงสุด เรียกว่า โมกษะ อันเป็นหนทางเดียวที่สามารถทำให้จิตวิญญาณเป็นอิสระจากสิ่งต่างๆ เป็นสิ่งอมตะ และเป็นสิ่งที่ประเสริฐสูงสุด เพราะจะทำให้ผู้นั้นพ้นจากสังสารวัฏ พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด และจะไม่มีวันกลับมาปฏิสนธิอีกต่อไป ในคัมภีร์พระเวทระบุว่าโมกษะ เป็นหลักความดีสูงสุดในศาสนาพราหมณ์-ฮินดูสอนว่า “ผู้ใดรู้แจ้งในอาตมอันของตนว่า เป็นหลักอาตมอันของโลกพรหมแล้ว ผู้นั้นย่อมพ้นจากสังสารวัฏ จะพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด และจะไม่ปฏิสนธิอีกตลอดไป” หลักโมกษะประกอบด้วยสาระสำคัญ 2 ประการ มีดังนี้ 1) การนำอาตมอันเข้าสู่ปรมาตมอันด้วยการปฏิบัติธรรม เพื่อให้วิญญาณของตนเข้าร่วมกับปฐมวิญญาณ เรียกว่า เข้าถึงโมกษะ คือความหลุดพ้นจากวัฏสงสาร และ 2) วิธีปฏิบัติเพื่อเข้าถึงโมกษะ ได้เสนอหลักปฏิบัติที่สำคัญไว้ 4 ประการ คือ กรรมมรรค (กรรมโยคะ) ชยानมรรค (ชยานโยคะ) ภักติมรรค (ภักติโยคะ) ราชมรรค (ราชโยคะ)(ปิยามาส ทิวลิป. 2558)

3) การบำเพ็ญเพียรภาวนาคำว่า โอม คือการปฏิบัติภาวนาโดยภาวนาคำว่า โอม อยู่ตลอดเวลา เป็นการปฏิบัติภาวนาเพื่อบูชาองค์มหาเทพผู้ยิ่งใหญ่ อาทิ เช่น พระพรหมเทพ พระศิวะเทพ พระวิฆเนศวร พระลักษมี พระสุรัสวดี พระอุมาเทวี พระพิฆเนศวร พระขันธกุมารซึ่งสาวกผู้รู้พระเวทจะใช้คำภาวนา คำว่า โอม มักจะใช้ภาวนาอยู่ในใจตลอดเวลา ในการเข้าสมาธิตลอดถึงการเข้าฌานในระดับต่างๆ มีจุดประสงค์ที่สำคัญ คือการสวดมนต์ภาวนาถึงองค์มหาเทพ เพื่อให้ได้เข้าถึงสวรรค์ในเวลาสั้นชีวิตบุคคลประเภทนี้ ครั้นละอัฐภาพร่างกายจากมนุษย์แล้ว ย่อมที่จะเข้าถึงสวรรค์ได้ เป็นต้น

4) การมีศรัทธาอันมั่นคง คือการปฏิบัติในรูปแบบของการบูชาต่างๆ เพื่อถวายแด่องค์มหาเทพ อาทิ เช่น การทำพิธีบูชาโยถุ การบรวงสรวง และการเซ่นไหว้ ตลอดจนถึงการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ในทางศาสนาพราหมณ์ เพื่อเป็นสิ่งบ่งบอกว่าตนได้เป็นสาวก ผู้เสียสละอุทิศตนทั้งร่างกาย และจิตใจต่อองค์มหาเทพทั้งหลาย บุคคลประเภทนี้ ครั้นละอัฐภาพร่างกายจากมนุษย์แล้ว ย่อมที่จะเข้าถึงสวรรค์ได้นั่นเอง

สวรรค์ชั้นล่างในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

ในคัมภีร์พรหมไววรรตปุราณะ (กองบรรณธิการนานมีบุ๊คส์. 2561) ได้เล่าถึงรายละเอียดของสวรรค์ชั้นที่ 1 เรียกว่า สวรรค์ชั้นล่าง ความว่า สวรรค์ชั้นล่างเป็นที่สถิตของเหล่าครุฑ นาค กิณร กิณรี ยักษ์ รากษส อสูรต่างๆ จัดอยู่ในกามภพ เป็นปรโลกฝ่ายสุคติภูมิ ในสวรรค์ชั้นนี้ มีความหลากหลายมากที่สุด เพราะอยู่ใกล้ชิดกับพื้นมนุษย์มากกว่าสวรรค์ชั้นอื่น ในสวรรค์ชั้นนี้มีเหล่าครุฑ นาค กิณร กิณรี ยักษ์ รากษส และอสูรต่างๆ อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และในสวรรค์ชั้นนี้มีป่าหิมพานต์ เป็นที่อาศัยของเหล่าสัตว์ป่าหิมพานต์จำนวนมาก อาทิ เช่น ราชสีห์ เป็นสัตว์ในป่าหิมพานต์ จำแนกออกเป็น 4 ชนิด มีดังนี้ ได้แก่ 1) ตินณราชสีห์ สีกายดั่งนกพิราบ กินหญ้าเป็นอาหาร 2) กาพราชสีห์ มีกายสีดำ กินหญ้าเป็นอาหาร 3) ปันทุราชสีห์ มีกายสีเหลือง กินเนื้อเป็นอาหาร 4) ไกรสรราชสีห์ ปากแดง เท้าแดง ปลายหางแดง สีกายขาวบริสุทธิ์ มีขนสร้อยคอ กินเนื้อเป็นอาหาร

นอกจากนี้ ยังมีพญาหงส์ อันเป็นสัตว์หิมพานต์ประเภทหนึ่ง จำแนกออกเป็น 5 ชนิด มีดังนี้ 1) ตินหงส์ มีขนสีเขียวดุจใบหญ้าคา 2) บันฑุหงส์ มีขนสีเหลืองดุจใบไม้สีเหลือง 3) มโนศิลาหงส์ มีขนสีดั่ง

มนโศคลา 4) เสตหงส์ มีขนสีขาวบริสุทธิ์ 5) ปากหงส์ มีขนเป็นสีทองคำ นอกจากนี้ ยังมีสัตว์ป่าหิมพานต์ ชนิดต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในสวรรค์ชั้นล่าง เป็นจำนวนมากมาย อาทิ เช่น พญาเสือโคร่ง, พญานาค, พญาจระเข้, มังกรทอง, นกการเวก, พญานกกระเรียน, พญานกยูง, พญาม้าแก้ว, พญาช้างแก้ว, พญาปลาบู่ทอง และพญานกโพรตก เป็นต้น ในสวรรค์ชั้นที่ 1 หรือสวรรค์ชั้นล่างนี้ ยังประกอบไปด้วย สระใหญ่ 7 สระ ได้แก่ 1) สระกัณณมุนทะ อยู่ในสวรรค์ชั้นล่าง ในแต่ละแห่ง กว้างด้านละ 50 โยชน์ ยาวด้านละ 50 โยชน์ ซึ่งในสระกัณณมุนทะ ประกอบด้วยบัวสีต่างๆ อาทิ เช่น บัวสีขาว บัวสีเขียว และบัวสีแดง 2) สระรถการะ อยู่ในสวรรค์ชั้นล่าง ในแต่ละแห่ง กว้างด้านละ 50 โยชน์ ยาวด้านละ 50 โยชน์ ในสระรถการะ ประกอบด้วย จงกลอุบลชาติต่างๆ และประทุมชาติสีต่างๆ บริเวณโดยรอบเป็นที่พำนักของนักสิทธิ์และวิทยากร 3) สระอนโณดาต อยู่ในสวรรค์ชั้นล่าง ในแต่ละแห่ง กว้างด้านละ 50 โยชน์ ยาวด้านละ 50 โยชน์ ซึ่งในสระอนโณดาต มีช่องทางน้ำไหลออกจากสระ มีสัณฐานดังปากราชสีห์ เป็นที่สงสนานของเทพบุตร และเทพธิดา (จุลัพรรณ ศรีสุนทร. 2548).

4) สระฉัตถันต์ อยู่ในสวรรค์ชั้นล่าง ในแต่ละแห่ง กว้างด้านละ 50 โยชน์ ยาวด้านละ 50 โยชน์ ซึ่งในสระฉัตถันต์ มีน้ำใสดังแก้วมณี ประกอบด้วยอุบลชาติ และปทุมชาติงามยิ่งนัก ที่มุมสระด้านทิศอีสาน เป็นที่พำนักของพญาช้างฉัตถันต์ และบริวาร 5) สระกุณณาละ อยู่ในสวรรค์ชั้นล่าง ในแต่ละแห่ง กว้างด้านละ 50 โยชน์ ยาวด้านละ 50 โยชน์ ซึ่งในสระกุณณาละ ประกอบด้วย บัวเบญจพิศพรรณ และพฤษชาติอันงามวิจิตร รอบสระเป็นที่สถูจรแห่งช้างประเสริฐ 10 ตระกูล และเป็นที่พำนักของวิทยากร 6) สระมหาทากินี อยู่ในสวรรค์ชั้นล่าง ในแต่ละแห่ง กว้างด้านละ 50 โยชน์ ยาวด้านละ 50 โยชน์ ซึ่งในสระมหาทากินี มีน้ำในสระใสดังแก้วมณี ที่มุมสระด้านตะวันตก มีต้นรังใหญ่ อันเป็นรมณีสถาน 7) สระสีหะปาตะ อยู่ในสวรรค์ชั้นล่าง ในแต่ละแห่ง กว้างด้านละ 50 โยชน์ ยาวด้านละ 50 โยชน์ ซึ่งในสระสีหะปาตะ เป็นรมณีสถาน เช่นเดียวกับสระมหาทากินี ผู้ที่จะได้ไปบังเกิดในสวรรค์ชั้นล่างนี้ จะต้องเป็นบุคคลที่เป็นสาวกผู้ภักดี และอุทิศตนต่อองค์มหาเทพทั้ง 3 พระองค์ ได้แก่ การเป็นสาวกผู้ภักดีอุทิศตน และเสียสละทั้งร่างกาย และจิตใจ ต่อองค์มหาเทพทั้ง 3 พระองค์ ได้แก่ พระพรหมเทพ พระวิษณุเทพ และพระคเณศวร เมื่อสาวกผู้ใดเป็นบุคคลผู้มีความจงรักภักดีต่อองค์มหาเทพแล้ว จะได้มาบังเกิดในสวรรค์ชั้นนี้ (จุลัพรรณ ศรีสุนทร. 2548).

สวรรค์ชั้นกลางในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

ในคัมภีร์พรหมไววรรตปุราณะ (ประทีป สวาโย. 2538). ได้เล่าถึงรายละเอียดของสวรรค์ชั้นที่ 2 เรียกว่า สวรรค์ชั้นกลาง ความว่า สวรรค์ชั้นกลาง เป็นที่สถิตของเหล่าทวยเทพยดา เทพบุตร เทพธิดา ฤๅษีผู้มีฌานแก่กล้า จัดอยู่ในกามภพ เป็นปรโลกฝ่ายสุคติภูมิ ในสวรรค์ชั้นนี้จะมีหลากหลายมาก ที่สุด เพราะว่าอยู่กึ่งกลางระหว่าง สวรรค์ชั้นล่างกับสวรรค์ชั้นสูงสุด จึงมีความเพียบพร้อมสุขสบายทุกอย่าง มีความสวยงาม และประณีตยิ่งนัก ในสวรรค์ชั้นนี้มีเหล่าเทพบุตร เทพธิดา พระฤๅษีผู้มีฌานสมาบัติแก่กล้า อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ในสวรรค์ชั้นนี้ประกอบด้วย ภูเขาวិเศษ 7 ลูก เรียกว่า “ภูเขาสัตตบริภัณฑ์” ได้แก่

1) ภูเขาคุณธร มีความสูง 42000 โยชน์ มีความหนา 42000 โยชน์ มีความลึก 42000 โยชน์ และจมอยู่ใต้น้ำได้ 42000 โยชน์ 2) ภูเขาอิสินธร มีความสูง 21000 โยชน์ มีความหนา 21000 โยชน์ มีความลึก 21000 โยชน์ และจมอยู่ใต้น้ำได้ 21000 โยชน์ 3) ภูเขากรวิก มีความสูง 10500 โยชน์ มีความหนา 10500 โยชน์ มีความลึก 10500 โยชน์ และจมอยู่ใต้น้ำได้ 10500 โยชน์ 4) ภูเขาสุทสนะ มีความสูง 5250 โยชน์ มีความหนา 5250 โยชน์ มีความลึก 5250 โยชน์ และจมอยู่ใต้น้ำได้ 5250 โยชน์ 5) ภูเขาเนมินธร มีความสูง 52675 โยชน์ มีความหนา 2675 โยชน์ มีความลึก 2675 โยชน์ และจมอยู่ใต้น้ำได้ 2675 โยชน์ 6) ภูเขาวิมตกะ มีความสูง 1321 โยชน์ มีความหนา 1321 โยชน์ มีความลึก 1321 โยชน์ และจมอยู่ใต้น้ำได้ 1321 โยชน์ และ 7) ภูเขาอัสนกรรม มีความสูง 656 โยชน์ มีความหนา 656 โยชน์ มีความลึก 656 โยชน์ และจมอยู่ใต้น้ำได้ 656 โยชน์ ยังประกอบไปด้วยภูเขาสิเนรุราช ซึ่งเป็นภูเขาศักดิ์สิทธิ์บนสรวงสวรรค์ และต้นปาริชาติ เป็นต้นไม้วิเศษ ดอกปาริชาตนั้นเชื่อว่า หากใครได้ดมกลิ่นก็จะสามารถระลึกชาติได้ และยังมีภูเขามันทรคีรี อันเป็นภูเขาที่เป็นแหล่งกำเนิดของมณีนพรัตน์ และพิชสมุนไพโรสภทิพย์ต่างๆ มีสุทสนะมหานคร เป็นศูนย์กลางซึ่งเป็นที่สถิต ของท้าวสักกะเทวราช หรือพระอินทร์ ประกอบด้วย ทิพย์สมบัติ ได้แก่(ประทีป สวาโย. 2538).

1) พญาช้างเอราวัณ หมายถึง ไอยราวรรณเทพบุตร แปลงร่างเป็นช้างเผือก เป็นพาหนะของพระอินทร์ มีกายสูงใหญ่ได้ 1200000 วา มี 33 เศียร แต่ละเศียรมี 7 งา แต่ละงามี สระ 7 สระ แต่ละสระมีดอกบัว 7 กอ แต่ละกอมีดอกบัว 7 ดอก แต่ละดอกมี 7 กลีบ แต่ละกลีบมีนางฟ้า 7 องค์ แต่ละองค์มีบริวาร 7 นาง

2) บันฑุกัมพลศิลาอาสน์ หมายถึง แท่นหินมีสีดุกัมพลเหลือง เป็นที่สถิตของเทวราชพระอินทร์ ซึ่งบันฑุกัมพลศิลาอาสน์นี้ เป็นอาสน์ของเทวราชพระอินทร์ อันมีลักษณะพิเศษ คือเวลาพระอินทร์ประทับนั่งก็จะยุบลง เวลาเสด็จลุกขึ้นก็จะพุดขึ้น มีสภาพอ่อนนุ่มนิ่ม แต่พอมีเหตุอะไรเกิดขึ้นแท่นทิพย์นี้ก็จะแข็งดุจศิลาขึ้นมาทันที

3) เวชยันต์ หมายถึง ปราสาทวิมาน หรือราชรถของพระเทวราชอินทร์ อันเป็นที่ประทับของเทวราชพระอินทร์ มีความกว้างใหญ่ไพศาลมาก และมีเหล่านางเทพอัปสร 500 ตน คอยเป็นบริวารรับใช้ และในถัดจากนั้นขึ้นมา คือเป็นเทพดาวนพเคราะห์ทั้ง 9 ตน คอยดูแลรักษาอยู่ (ประทีป สวาโย. 2538).

ผู้ที่จะได้ไปบังเกิดในสวรรค์ชั้นกลางนี้ มักจะต้องเป็นบุคคลที่ยึดมั่นในคุณธรรม ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรมในศาสนาพราหมณ์ คือเป็นบุคคลผู้ปฏิบัติตามหลักโยคะ 4 ประการ ได้แก่ 1) กรรมโยคะ หมายถึง การทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน 2) ชยานโยคะ หมายถึง การปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้แจ้ง 3) ภักติโยคะ หมายถึง การอุทิศตนต่อพระผู้เป็นเจ้า และ 4) ราชาโยคะ หมายถึง การรวมจิตให้เป็นหนึ่งเดียวกับองค์มหาเทพ และหากสาวกผู้มีความศรัทธาอย่างแรงกล้า ได้ยึดถือและปฏิบัติตามหลักธรรม 4 ประการนี้แล้ว ในคัมภีร์พระเวทได้ระบุเอาไว้ว่า สาวกผู้นั้นจะได้มาบังเกิดอยู่ในสวรรค์ชั้นกลางแห่งนี้นั่นเอง

สวรรค์ชั้นสูงสุดในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

ในคัมภีร์พรหมไววรรตปุราณะ ได้เล่าถึงรายละเอียดของสวรรค์ชั้นที่ 3 เรียกว่า สวรรค์ชั้นสูงสุด ความว่า “สวรรค์ชั้นสูงสุด” เป็นที่สถิตของมหาเทพทั้ง 3 พระองค์ ได้แก่ พระพรหมเทพ พระวิษณุเทพ และพระศิวะเทพ ซึ่งมหาเทพทั้งสามพระองค์นี้ถือว่า พระองค์ทรงเป็นมหาเทพสูงสุดของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู จัดอยู่ในกามภพ และเป็นปรโลกฝ่ายสุคติภูมิ ในสวรรค์ชั้นนี้มีความหลากหลายมากที่สุด เพราะว่าเป็นสวรรค์ชั้นสูงสุด จึงมีความเพียบพร้อมสุขสบายทุกอย่าง มีความสวยงาม และประณีตยิ่งนัก ในสวรรค์ชั้นนี้มีเหล่าเทพบุตร และเทพธิดาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งในสวรรค์ชั้นนี้ ประกอบด้วยมีดังนี้

1) เขาไกรลาส (พระราชครูวามเทพมูนิ. 2509) หมายถึง เขาที่ประเสริฐสูงสุดในบรรดาเขาทั้งปวง เป็นที่ประทับของพระศิวะเทพ เขาไกรลาสเป็นศูนย์กลางของไตรโลก ประกอบด้วย สวรรค์ มนุษย์บาดาล เขาไกรลาสเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำสำคัญหลายสาย อาทิ เช่น แม่น้ำคงคา และแม่น้ำสินธุ ในคัมภีร์รามายณะ คัมภีร์มหาภารตะได้ระบุว่า “เขาไกรลาสเป็นเขาศักดิ์สิทธิ์หากผู้ใดได้ถูกต้องสัมผัส ผู้นั้นจะได้ไปสู่สรวงสวรรค์” ได้เขาไกรลาสมีบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ หากใครที่ได้ดื่มกิน จะมีชีวิตที่ยืนยาว ในคัมภีร์พระเวทกล่าวว่า หากผู้ใดได้ทำการบำเพ็ญเพียรภวานาต่อองค์พระศิวะมหาเทพด้วยความศรัทธาอย่างแรงกล้า เมื่อสิ้นชีพไปแล้วจะได้มาบังเกิดอยู่ ณ เขงเขาไกรลาสนี้ เขาไกรลาสเป็นที่อยู่ของพระศิวะเทพกับพระแม่อุมาเทวี เป็นเขาสูงและมีเทพยดารักษาตลอดทั้ง 4 ทิศ และเขาไกรลาสนั้น จะถูกปกคลุมด้วยหิมะสีเงินยวง มีอากาศที่หนาวเย็นตลอดเวลา ในคัมภีร์พรหมปุราณะเล่าว่า เขาไกรลาสสถานที่สถิตของมหาเทพ แห่งศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

2) พรหมโลก หมายถึง ดินแดนของพระพรหมเทพ (พระราชครูวามเทพมูนิ. 2509) เป็นภพภูมิที่สถิตอยู่เสวยสุขของพระพรหมเทพ ผู้อุบัติเกิดในพรหมวิมานในพรหมโลก เป็นแดนซึ่งมีแต่ความสุขอันเกิดจากฉันทานั่น คัมภีร์พระเวทกล่าวว่า “พรหมโลก” ปรากฏอยู่ในสรวงสวรรค์ชั้นสูงสุด เป็นที่สถิตของพระพรหมเทพ และเป็นภพที่ปราศจากความทุกข์ ที่เนื่องด้วยกามราคะ ในคัมภีร์พรหมปุราณะ อันเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ของศาสนาพราหมณ์เชื่อกันว่า พระพรหมเทพเป็นผู้ประทานมาให้ เนื้อหาสาระในพระคัมภีร์นั้น ได้ระบุถึงเรื่องราวเกี่ยวกับพระพรหมเทพ ความว่า “พระพรหมเทพ” ทรงสถิตอยู่ ณ พรหมโลก ซึ่งพรหมโลกนั้นมีสถานะเป็นอาบะ เป็นภพอันยิ่งใหญ่หาขอบเขต และหาที่สุดมิได้ อยู่เหนือกาลเวลา อยู่เหนือทุกสรรพสิ่ง เป็นภพอันเป็นทิพย์ และเป็นดินแดนอันรื่นรมย์ มีความสุขสบายอยู่ตลอดเวลา ปราศจากความหนาว และความร้อน ปราศจากซึ่งภัย รากษส และอสูรต่างๆ ที่จะมารบกวน เป็นภพอันประเสริฐ เป็นภพอันวิเศษสุดในไตรโลก เป็นที่อยู่ของพรหมเทพผู้ทรงสร้างโลก และจักรวาลทั้งปวง พรหมโลก หมายถึง โลกอันเป็นที่อยู่ของพระพรหมเทพ และพระพรหมเทพของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู คือมหาเทพผู้สร้างโลก มีเพียงพระองค์เดียว แต่เรียกได้หลายพระนาม อาทิ เช่น พระพรหมมา, พระพรหมธาดา, ท้าวจตุรมุข, ประชาบดี พรหมเทพมีสี่พักตร์ (หน้า) พระศอ (คอ) สวมลูกประคำ พระหัตถ์ (มือ) แต่ละข้างถือดอกบัว คัมภีร์ และหม้อน้ำ โดยมีพาหนะเป็นหงส์ มีพระชายา คือพระสุรัสวดีเป็นเทวีแห่งศิลปะวิทยาการ และความรอบรู้ คติชาวฮินดูเชื่อกันว่า “พรหมเทพเป็นผู้ลิขิต” ดวงชะตา

ชีวิตของบุคคลตั้งแต่เกิดจนตาย เรียกว่า “พรหมลิขิต” คือผู้ใดที่บูชาพระพรหมเทพอยู่เป็นนิจ พระองค์จะประทานพรให้สมหวัง เรียกว่า “พรพรหม” พระพรหมเทพยังเป็นเทพประจำทิศเบื้องบนอีกด้วย

๓) ไวกูณ्ड หมายถึง สถานที่ประทับขององค์พระวิษณุเทพ คือจะอยู่ทางทิศเหนือของเกษียรสาคร (เกษียรสมุทร) หรือทะเลนํ้านม เป็นอาณาจักรที่กว้างใหญ่ไพศาลมาก เป็นภพอันยิ่งใหญ่ หาขอบเขตและหาที่สุดมิได้ อยู่เหนือกาลเวลา อยู่เหนือทุกสรรพสิ่ง เป็นภพอันเป็นทิพย์ เป็นภพอันเจริญรุ่งเรือง เป็นดินแดนอันรื่นรมย์ มีความสุขสบายอยู่ตลอดเวลา ปราศจากความหนาวและความร้อน ปราศจากซึ่งภัย รากษส และอสูรต่างๆ ที่จะมารบกวน เรียกว่า “เป็นภพอันประเสริฐ” และเป็นภพอันวิเศษสุดในไตรโลก อันเป็นที่อยู่ของพระวิษณุเทพ พระวิษณุเทพจะทรงประทับ อยู่บนหลังของพญาอนันตนาคราช ตามตำนานเล่าว่า “พญาอนันตนาคราช” เป็นผู้อุทิศตนรับใช้พระวิษณุเทพ คือเป็นพระแท่นบรรทมของพระองค์ เมื่อทรงบำเพ็ญโยคะนิทรา ซึ่งรู้จักในชื่อว่า นารายณ์บรรทมสินธุ์ ในคัมภีร์วิษณุปุราณะเล่าว่า “พระวิษณุเทพ” หรือที่รู้จักกันในพระนามอีกอย่างหนึ่งว่าพระนารายณ์ ทรงเป็นหนึ่งในสามเทพตรีมูรติ ที่มีหน้าที่คุ้มครองดูแลรักษาทั้งสามโลก ได้แก่ โลกสวรรค์ โลกมนุษย์ โลกบาดาล พระนารายณ์มีรูปร่างลักษณะ คือพระวรกายจะมีสีที่เปลี่ยนไปตามยุค ฉลองพระองค์ดั่งกษัตริย์ มีมงกุฎทองมีอาภรณ์สี่เหลี่ยม พระหัตถ์มีอยู่สี่กร ทรงสังข์ จักรสุทรรศน์ คทาเกาโมทกั และดอกบัว พระวิษณุเทพจะทรงประทับอยู่ที่เกษียรสมุทร (ทะเลนํ้านม) โดยส่วนมากจะบรรทมอยู่บนหลังพญาอนันตนาคราช โดยมีพระชายา คือพระแม่ลักษมีคอยดูแลอยู่เสมอ พาหนะของพระวิษณุเทพ คือพญาครุฑ (พระราชครูวามเทพมุนี. 2509)

ในคัมภีร์มัตยปุราณะ ได้เล่าว่าพระวิษณุเทพ คือมหาเทพผู้ปกป้องรักษาโลกมนุษย์ ซึ่งพระวิษณุเทพ มีพระชายา คือพระแม่ลักษมี พระแม่เจ้าผู้ประทานความอุดมสมบูรณ์ และความผาสุกแก่ผู้ศรัทธา ผู้ซึ่งคอยอยู่เคียงข้างพระวิษณุ และคอยอวตารไปเป็นชายาพระวิษณุในทุกภพทุกชาติ “พระวิษณุเทพ” เป็นผู้ประทานแสงสว่าง ส่องกระจายไปยังทุกสากลโลก ทรงล่วงรู้ความเป็นไปทุกอย่าง ทรงล่วงรู้ความนึกคิดภายในจิตใจของสรรพชีวิต ทรงตัดสินปัญหาด้วยสำนักอันสูงสุด แห่งพระเป็นเจ้า ทรงขจัดบาป และความขัดข้องแก่ผู้ปฏิบัติโยคะ และนั่งสมาธิระลึกถึงพระองค์ พระวิษณุเทพมักปรากฏให้ประจักษ์ ในรูปร่างอันงดงามที่สุด ฉลองพระองค์ด้วยอาภรณ์สดใส สว่างราวกับทองคำ เรือนร่างประดับด้วยเครื่องนิมพิมาอาภรณ์ อันวิจิตรตระการตา มีความอ่อนโยน ยิ้มแย้มอยู่เสมอ พระองค์โปรดการเอื้อเฟื้อ โปรดการมอบความสุขแก่มวลมนุษย์ พระองค์เป็นสัญลักษณ์แห่งความภูมิฐานและการชนะทุกสิ่งทุกอย่าง ส่วนที่ประทับของพระวิษณุเทพ คือสวรรค์ที่พระวิษณุประทับอยู่นั้นจะอยู่ในมหาสมุทร เรียกว่า “เกษียรสมุทร” เป็นทะเลนํ้านมร่วมกับพระชายา คือพระแม่ลักษมี พระองค์จะประทับอยู่ที่นั่นเสมอ และคอยรับฟังปัญหาจากเหล่าฤๅษี ทวยเทพ และมนุษย์

การมีศรัทธาต่อองค์มหาเทพ

ในคัมภีร์คิเวปุราณะกล่าวว่า (พระราชครูวามเทพมุนี. 2509) การมีศรัทธาต่อองค์มหาเทพนั้นก็จะทำให้ไปบังเกิดในสวรรค์ อาทิ เช่น การบูชาคิเวลึงค์ขององค์พระคิเวมหาเทพ ซึ่งคิเวลึงค์นั้นเป็น

ประดุจตัวแทนขององค์มหาเทพ ตามคติของไศวะนิกายในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู อันเป็นนิยายที่นับถือพระศิวะเทพเป็นใหญ่สูงสุดในบรรดาเทพทั้งหลาย เครื่องหมายที่เป็นองค์แทนของพระศิวะเทพนั้น ชาวอินเดียในสมัยโบราณใช้รูปของศิวะลิงค์ หรือเครื่องเพศของชายเป็นสัญลักษณ์สำคัญโดยให้เหตุผลที่ว่า คือสัญลักษณ์แห่งพระผู้สร้าง สัญลักษณ์แห่งการให้กำเนิด คติการนับถือนี้ นับว่ามีมานานมากที่สุดนับพันปี การนับถือพระศิวะเทพนั้น มักมีการทำรูปสมมุติของพระองค์ ด้วยการทำเป็นศิวะลิงค์ หรือสัญลักษณ์แห่งเพศชายด้วยเชื่อว่า “พระศิวะเทพ” คือเทพเจ้าแห่งการกำเนิด

การบูชาศิวะลิงค์ขององค์พระศิวะเทพ ก็สามารถไปสู่สวรรค์ได้เช่นกัน หากสาวกทั้งหลายได้เคารพบูชาศิวะลิงค์ ด้วยจิตใจที่เลื่อมใสศรัทธา มั่นคงในศรัทธาที่ตนได้กระทำอยู่ ก็ย่อมจะมีอันสงส์ที่จะนำพาวิญญาณหลังความตาย ไปสู่สรวงสวรรค์ได้เช่นกัน ซึ่งศิวะลิงค์ทั้ง 12 แห่งนี้ เป็นศิวะลิงค์ที่มีความศักดิ์สิทธิ์มาก ปรากฏอยู่ ณ ประเทศอินเดีย ในคัมภีร์พระเวทยังระบุอีกว่า สาวกคนใดได้มาสักการบูชาศิวะลิงค์ ขององค์พระศิวะมหาเทพ ด้วยความจริงใจ และศรัทธาอย่างเต็มเปี่ยมแล้ว ย่อมจะได้รับความสุข และความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ครั้นเมื่อสิ้นชีพจากมนุษยโลกแล้ว จะได้ไปบังเกิด ณ สรวงสวรรค์ในเทวโลก จะได้เสวยทิพย์สมบัติ ในภพสวรรค์ตลอดสิ้นกาลนาน จากข้อความอันศักดิ์สิทธิ์ในคัมภีร์พระเวทนี้ จึงทำให้เกิดความศรัทธา ของชาวอินเดียอย่างมากมาย ได้มาทำการสักการบูชาศิวะลิงค์ ขององค์พระศิวะมหาเทพ อยู่เนืองนิตย์เป็นประจำอย่างไม่ขาดสาย เพราะเชื่อว่า หากบูชาศิวะลิงค์ ด้วยจิตที่เลื่อมใสศรัทธาแล้ว เมื่อสิ้นชีพจากมนุษย์ก็จะได้ไปบังเกิด ในสรวงสวรรค์ และได้เสวยทิพย์สมบัติ ในเทวโลกตลอดกาลนาน

การปฏิบัติตามหลักโยคะสี่

ในคัมภีร์ศิวะปุราณะกล่าวว่า การปฏิบัติโยคะถวายพระผู้เป็นเจ้า จะทำให้ไปบังเกิดในสวรรค์ได้ หลักธรรมอันประเสริฐปรากฏอยู่ในคัมภีร์ภควัทคีตา (ปิยามาส ทิวลิป. 2558). ความว่า สาวกผู้ใดปฏิบัติโยคะวิธีเพื่อน้อมถวายแด่พระผู้เป็นเจ้า ผู้นั้นจะได้ไปสู่พรหมโลก พระฤๅษีวิศวามิตร ท่านได้อธิบายว่า “โยคะวิธีกรรม” ได้แก่ 1) กรรมโยคะ คือการทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน 2) ชยานโยคะ คือการปฏิบัติเพื่อให้เกิดปัญญาความรู้แจ้ง 3) ภักติโยคะ คือการภักดีอุทิศตนต่อพระผู้เป็นเจ้า และ 4) ราชาโยคะ คือการรวมจิตเป็นหนึ่งเดียวกับองค์มหาเทพ ในคัมภีร์พระเวทของศาสนาพราหมณ์-ฮินดูได้กล่าวว่า วิญญาณเป็นอมตะจึงไม่ตายตามร่างกาย การตายเป็นเพียงวิญญาณออกจากร่างเท่านั้น เพราะร่างกายไม่สามารถอาศัยอยู่ได้ วิญญาณก็จะไปถือเอาร่างใหม่ เรียกว่า การเกิดใหม่ ดุจคนสวมเสื้อที่เก่าคร่ำคร่า จึงไปหาชุดใหม่สวมใส่แทน เรียกว่า สังสารวัฏ คือการเวียนว่ายตายเกิดอยู่ร่ำไป トラบที่ยังไม่บรรลุนิพพานหรือโมกษะ ชาวฮินดูเชื่อว่าโมกษะ เป็นจุดหมายสูงสุดของชีวิต ผู้เข้าถึงโมกษะจะไปอยู่กับพระพรหมเทพชัวันรันดร์ ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิด ตายเกิดอีกต่อไป การปฏิบัติเพื่อบรรลุนิพพานนั้น มีหลักปฏิบัติอยู่ถึง 4 ประการ มีดังนี้

1) กรรมมรรค คือการปฏิบัติด้วยการประกอบกิจการงาน ตามหน้าที่ด้วยความขยันขันแข็ง แต่ทำงานด้วยจิตใจสงบ ไม่หวังผลตอบแทน เรียกผู้ที่ปฏิบัติว่า “กรรมโยคิน” 2) ชยานมรรค คือการปฏิบัติ

เพื่อให้เกิดความรู้แจ้งเห็นจริงว่า ปรมาตมมันเป็นสิ่งเดียวที่มีอยู่ วิญญาณที่มีอยู่ในแต่ละบุคคล เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับปรมาตม หรือวิญญาณสากล 3) ภักติมรรค คือความจงรักภักดีต่อเทพเจ้า ที่ตนเคารพนับถือ เรียกผู้ปฏิบัติว่า “ภักติโยคิน” 4) ราชมรรค คือการปฏิบัติเกี่ยวกับการฝึกทางใจ บังคับใจให้อยู่ในอำนาจ ด้วยการบำเพ็ญโยคะ เรียกผู้ปฏิบัติว่า “ราชโยคิน” พระฤชเวายาสท่านได้อธิบายถึงการปฏิบัติโยคะ 4 อย่าง เพื่อถวายพระผู้เป็นเจ้าความว่า การปฏิบัติโยคะวิธีอันประเสริฐนั้น ผู้ปฏิบัติต้องตั้งอยู่ในความบริสุทธิ์ ถือพรตบำเพ็ญเพียรภาวนาอย่างมุ่งมั่นและจริงจัง การปฏิบัติโยคะวิธีทั้ง 3 ประการนี้ ต้องอาศัยความเพียรอย่างมากผู้ปฏิบัติภาวนาพึงตั้งจิตอธิษฐานถึงองค์มหาเทพทั้ง 3 ได้แก่ (ปิยมาศ ทิวลิป. 2558).

1) ตั้งจิตถึงองค์พระพรหมเทพ (กายภาวนา) 2) ตั้งจิตถึงองค์พระวิษณุเทพ (วาจาภาวนา) และ 3) ตั้งจิตถึงองค์พระศิวะเทพ (จิตตภาวนา) นอกจากนี้ “การปฏิบัติโยคะวิธีกรรม” ยังเป็นสิ่งที่ช่วยให้จิตได้ระลึกถึงองค์พระผู้เป็นเจ้าซึ่งหากว่าผู้ปฏิบัติได้กระทำอย่างเต็มกำลังศรัทธาแล้ว โยคะนั้นย่อมมีพลังมากมีอานุภาพมาก ในพระเวทย์ระบุเอาไว้อีกว่า (ปิยมาศ ทิวลิป. 2558). “พระศิวะเทพนั้นพระองค์ทรงโปรด การปฏิบัติโยคะวิธี 4 ประการ ของสาวกผู้ศรัทธาต่อพระองค์ พึงปฏิบัติต่อพระองค์โดยโยคะนั้น” คือโยคะนั้นยังหมายถึงพระผู้เป็นเจ้าทั้ง 3 พระองค์ ได้แก่ 1) กรรมโยคะ หมายถึง พระพรหมเทพ (เทพผู้สร้าง) 2) ขยานโยคะ หมายถึง พระวิษณุเทพ (เทพผู้รักษา) 3) ภักติโยคะ หมายถึง พระศิวะเทพ (เทพผู้ทำลาย) และ 4) ราชาโยคะ หมายถึง พระตรีมูรติ (เทพผู้มีเมตตา) ในคัมภีร์ปุราณะรัตนะ แต่งโดยพระมหาฤชฤกษ์ ไทวปายน ส่วนหนึ่งของคัมภีร์ได้เล่าถึงการปฏิบัติโยคะวิธีทั้ง 4 ประการ ความว่า “ผู้ใดปฏิบัติตามโยคะวิธี ผู้นั้นจักได้ไปสู่สรวงสวรรค์” การปฏิบัติโยคะวิธีกรรมนั้น เป็นทางลัดสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกับองค์พระผู้เป็นเจ้า

กรรมโยคะในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

กรรมมรรค หรือกรรมโยคะ หมายถึง การปฏิบัติตนด้วยการประกอบการทำงานตามหน้าที่ ด้วยความขยันขันแข็ง และจะต้องทำงานด้วยจิตใจที่สงบ คือไม่หวังผลตอบแทนใดเลย จึงเรียกผู้ปฏิบัตินี้ว่าเป็นกรรมโยคิน กล่าวคือศาสนิกชนในศาสนาพราหมณ์-ฮินดูนั้น หากว่าอยากจะไปเกิดในสวรรค์ ก็จะต้องทำหน้าที่ของตนเองให้สมบูรณ์ที่สุด หน้าที่ในทางศาสนาพราหมณ์ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เมื่อทุกคนทำหน้าที่ด้วยความตั้งใจจริงแล้ว ทุกคนก็จะประสบความสำเร็จ ในหน้าที่ที่ได้กระทำอยู่นั่นเอง ในศาสนาพราหมณ์-ฮินดูกล่าวว่า การช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน (ปิยมาศ ทิวลิป. 2558). ถือว่าจัดอยู่ในกรรมมรรค หรือกรรมโยคะ ซึ่งผู้ใดช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทนนั้น ถือว่าได้เป็นการช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยจิตใจที่เต็มเปี่ยมด้วยความกรุณาต่อผู้อื่น คืออยากให้ผู้อื่นนั้นมีความสุขเหมือนตนเอง ซึ่งสิ่งนั้นเป็นความเมตตา ที่เราได้กระทำออกมาจากใจของเราเองเพราะว่าธรรมชาติของมนุษย์นั้นเมื่อได้เห็นคนตกทุกข์ได้ยากแล้ว เรามักจะอยากเข้าไปช่วยเหลือเสมอแต่ว่าการช่วยเหลือจะหวังสิ่งตอบแทน หรือไม่ก็แล้วแต่คน การที่เราช่วยเหลือผู้อื่น โดยที่ไม่หวังสิ่งตอบแทนนั้น แสดงให้เห็นว่าเรายังมีจิตสำนึกที่ดี และยังคงมีจิตสาธารณะอยู่นั่นเอง

ถือว่าการปฏิบัติตามหลักศาสนาอย่างถูกต้อง ศาสนาพราหมณ์ถึงจะมีหลักธรรมคำสอนทางศาสนาเป็นอันมาก แต่ทว่าหลักคำสอนทางศาสนา ก็มุ่งเน้นให้ทุกคนช่วยเหลือกัน และมีความสามัคคีต่อกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน ดังนั้น เราจึงควรที่จะรักษามันเอาไว้ โดยการให้จิตใจเป็นสาธารณะ คือเกิดจิตสำนึกที่ดีนี้อยู่กับเราไปได้นานอย่าให้ความฉลาด และความเห็นแก่ตัวของเรา มาพราหมณ์ไปจากจิตใจของเราไปได้นั่นเอง การช่วยเหลือได้นั้นไม่เท่ากับการให้ โดยปราศจากสิ่งของตอบแทน กล่าวคือการให้ และการทำให้ด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์นั่นเอง ซึ่งทุกคนบนโลกใบนี้ ควรจะมีจิตใจที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีจิตใจอันบริสุทธิ์ปราศจากความกังวลทั้งมวล ซึ่งการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยอย่าได้หวังสิ่งใดตอบแทนมากจนเกินไป เพราะว่าเมื่อเรารู้จักให้เขา เขาอาจจะรู้จักเรียนรู้จากสิ่งที่เราให้ และให้เรากลับมาคืนบ้าง โดยที่เราไม่ได้ร้องขอเลยด้วยซ้ำนั่นเอง กรณียะคะนี่ถือว่ามีหลักธรรมในทางศาสนาพราหมณ์ ที่มีความสำคัญมากข้อหนึ่ง ซึ่งทำให้ทุกคนที่ประพฤติปฏิบัติตาม ได้เกิดความสุขทางจิตใจ คือจิตใจของบุคคลนั้น จะมีแต่ความเมตตากรุณาต่อบุคคลอื่น การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจต่อกัน ไม่หวังผลในการตอบแทนใดเลยนับว่าเป็นสิ่งที่หาได้ยากยิ่งนัก ถ้าหากว่าบุคคลใดที่สามารถกระทำได้อย่างนี้แล้ว นับว่าเป็นบุคคลที่ประเสริฐในทางศาสนา เพราะถือว่าได้ปฏิบัติโดยชอบธรรมตามหลักศาสนา

ขยานโยคะในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

ขยานมรรคหรือขยานโยคะ หมายถึง การปฏิบัติตนเพื่อให้เกิดความรู้แจ้ง และเห็นจริงว่าปรมาตมมันนั้น เป็นสิ่งเดียวที่มีอยู่ ซึ่งวิญญาณที่มีอยู่ในแต่ละบุคคล หรือชีวาตมันถือว่าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับปรมาตมัน หรือวิญญาณสากล กล่าวคือในคัมภีร์ทางศาสนาพราหมณ์-ฮินดูกล่าวว่า ความเชื่อในเรื่องการสละ การละวาง หรือการไม่ยึดติด นั้นถือว่าเป็นอุดมคติของวัฒนธรรม ชาวฮินดูเพียงอย่างเดียว ในขณะเดียวกันนั้นชาวฮินดูก็ยังมีความเชื่ออีกด้วยว่า หากจะวัดความยิ่งใหญ่ของมนุษย์ผู้หนึ่งนั้น ไม่ได้วัดด้วยสิ่งที่เขาได้มาหรือหามาได้ หากแต่วัดจากสิ่งที่เขาได้สละหรือละทิ้งไป ซึ่งความเชื่อดังกล่าวได้รับการยืนยัน ด้วยเหตุผลมานานนับศตวรรษว่า ความปรารถนานั้นนำไปสู่ความสับสนวุ่นวาย (ปิยามาส ทิวลิป. 2558).

ดังนั้น นักปรัชญาชาวฮินดูส่วนใหญ่ จึงได้ค้นหาหนทางในการขจัดความปรารถนา ด้วยการยกระดับความไม่ยึดติดในสิ่งใด ในพระเวทระบุเอาไว้ว่า ขยานโยคะ คือเป็นการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้แจ้งเห็นจริงขึ้นมาว่า ปรมาตมมันเป็นสิ่งเดียวที่มีอยู่ วิญญาณส่วนบุคคล หรืออาตมันเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกันกับปรมาตมัน หรือวิญญาณสากล ในการสร้างญาณดังกล่าวให้เกิดขึ้น ทำได้โดยการดำเนินตามมรรคสี่ประการ ได้แก่ การแยกแยะให้เห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นอย่างจริง และสิ่งที่ไม่เป็นความจริง เรียกว่า วิเวกะ การบำเพ็ญเนกขัมมะ คือการสละโลกียสุขทั้งมวล เรียกว่า ไวราคะ การปลุกฝังคุณธรรมสี่ประการ คือการควบคุมกาย และประสาททั้งห้า ควบคุมใจยับยั้งไม่ให้ประสาททั้งห้าที่ควบคุมได้ กลับตกไปเป็นทาสของอารมณ์อีก การอดกลั้นอารมณ์ต่างๆ การอดกลั้นทนทานจะทำให้จิตใจเป็นสมาธิอย่างสมบูรณ์ และมีความจงรักภักดี เรียกว่า สลัมปัต และการฝึกฝนถึงความหลุดพ้น เรียกว่า มุมุกษตะเว เรียกว่า ผู้ที่ปฏิบัติจนถึงขั้นสำเร็จว่าเป็นขยานโยคิน

ในหลักปรัชญาธรรมอินเดีย และหลักศาสนาของชาวอินเดียได้พบคำต่างๆ อาทิ เช่น คำว่า การเสียสละ การอุทิศตน การทำบุญทำทาน การบำเพ็ญตบะ การละวางอยู่เสมอ องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ในภาพนำทางของชาวอินเดีย ได้แก่ ความเชื่อในเรื่องของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสรรพสิ่งต่างๆ โดยหลักสำคัญนั้นอยู่ที่การสร้าง ความเป็นหนึ่งเดียวของความเป็นจริง และชี้ให้เห็นถึงกลไก ซึ่งปัจเจกบุคคลจะสามารถตระหนักรู้ถึงสิ่งนั้นได้ ในศาสนาฮินดูนั้น อุดมคติสูงสุดที่บุคคลต่างดั้นรนจะไปให้ถึงนั้น คือปรมาตมัน ซึ่งปรมาตมันนี้ไม่ใช่ทั้งสิ่งมีชีวิต และสิ่งไม่มีชีวิต แต่เป็นสภาวะซึ่งการแบ่งแยก (ปิยามาส ทิวลิป. 2558). หรือความแตกต่างนั้นถูกทำให้หมดไปและความเป็นหนึ่งเดียวเข้ามาแทนที่ ปรมาตมันถือว่าเป็นคำสอนสำคัญ ที่เน้นหนักอยู่ในคัมภีร์อุปนิษัท ปรมาตมัน คือวิญญาณสากล หรือเป็นความจริงอันสูงสุด เรียกว่า อันติมะสัจจะ แต่ว่าในบางที่เรียกว่าพรหมัน กล่าวคือปรมาตมันนั้นถือว่าเป็นศูนย์รวมของวิญญาณย่อยทั้งหลาย ที่เรียกกันว่าอาตมันหรือชีวาตมัน ดังนั้น คัมภีร์อุปนิษัทจึงสอนว่า อาตมัน คือพรหมัน ผู้ที่รู้จักและได้เข้าใจอาตมันจึงเท่ากับรู้จักและเข้าใจพรหมมัน ผู้ที่รู้จักพรหมมันผู้นั้นจะเข้าถึงโมกษะ คือภาวะแห่งความหลุดพ้น คืออยู่ร่วมกับพรหมันหรือปรมาตมันอันเป็นวิญญาณสากลได้นั่นเอง ในทัศนะของชาวอินเดีย หรือพราหมณ์-ฮินดูนั้น ได้มีความเชื่อว่า อาตมันหรือชีวาตมันคือตัวตนของเรา ประกอบด้วย ส่วนสำคัญสองส่วนด้วยกัน คือส่วนแห่งร่างกาย คือตัวตนอย่างหยาบ และส่วนแห่งจิตวิญญาณ คือตัวตนอย่างละเอียด ในส่วนแห่งร่างกายนั้นถือว่าเป็นส่วนที่หยาบ ไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริง เพราะมีการแตกสลายไปตามกาลเวลา แต่ในส่วนแห่งจิตวิญญาณ อันเป็นส่วนละเอียดนั้นเป็นอาตมัน หรือเป็นตัวตนที่แท้จริง เพราะจิตวิญญาณนั้นจะไม่มีวันตาย หรือแตกสลายไปเช่นส่วนแห่งร่างกาย เพราะว่าวิญญาณของสรรพสิ่งแต่ละดวงนั้น เป็นอาตมันย่อยที่แยกออกจากอาตมันใหญ่ ซึ่งเป็นวิญญาณสากลที่เรียกว่า ปรมาตมัน ดังนั้น เมื่อปรมาตมัน หรือวิญญาณสากลเป็นอมตะ อาตมันหรือชีวาตมัน ซึ่งเป็นวิญญาณย่อย เป็นตัวตนย่อยนั้นจึงเป็นอมตะด้วย (กรรณา กุศลาลัย. 2510)

อย่างไรก็ตาม อาตมันและปรมาตมันนั้น มีความแตกต่างกันตรงที่ว่า ปรมาตมันไม่ได้ถูกจำกัดหรือผูกพันอยู่กับสิ่งใดเป็นอมตะภาวะ เป็นอยู่ด้วยตัวเอง ไม่มีการเกิดและไม่มีการตาย แต่สำหรับชีวาตมัน หรืออาตมันนั้นจะถูกจำกัดด้วยร่างกาย ที่มีการแตกดับจึงได้รับความทุกข์ยากลำบากต่างๆ จากการเวียนว่ายตายเกิดของร่างกาย ไปในภพชาติใหญ่น้อยต่างๆ อย่างไม่มีวันจบสิ้น จนกว่าบุคคลนั้นจะฝึกฝนตนเอง ให้รู้แจ้งเห็นจริงในอาตมันของตนเองว่า เป็นอันเดียวกันกับปรมาตมัน หรือพรหมันจึงจะบรรลุโมกษะ คือการหลุดพ้นจากความทุกข์ ซึ่งตามความคิดจิตใจของชาวอินเดียซึ่งถูกกำหนดรูปร่างโดยขนบธรรมเนียมโบราณ และวัฒนธรรมนั้นแท้จริงแล้ว โลกของเรานั้นเป็นเพียงภาพมายา ในการใช้คำว่ามายานั้น ไม่ได้หมายถึงว่าโลกของเราจะเป็นมายา เสียจนกระทั่งจุดยืนซึ่งใช้สนับสนุนข้อโต้แย้งของเรานั้น อาจจะหมายถึงว่ารูปแบบ และโครงสร้างนั้นเป็นมายา บ่อยครั้งที่เรามักนึกกันไปว่า รูปแบบและโครงสร้างในโลกของเรานั้น เป็นความเป็นจริงตามธรรมชาติ มากกว่าจะเป็นผลผลิตมาจากจิตใจของเรา มายาหมายถึงความเข้าใจผิด หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ในการจัดประเภท หรือแนวความคิดในการสร้างความ เป็นจริง

ภักติโยคะในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

ภักติภคหรือภักติโยคะ หมายถึง ความจงรักภักดีต่อเทพเจ้า ที่ตนได้เคารพนับถือ จึงได้มีการเรียกผู้ปฏิบัติว่าเป็นภักติโยคิน กล่าวคือสาวกผู้ใดมีความเคารพศรัทธา ในองค์มหาเทพทั้งสามพระองค์ คือพระพรหมเทพ พระศิวะเทพ และพระวิษณุเทพ หากว่าเหล่าสาวกมีความศรัทธาอย่างมั่นคงเต็มเปี่ยม ในองค์มหาเทพทั้งสามนี้แล้ว (กรณมา กุศลาสัย. 2510)บุคคลนั้นหรือสาวกผู้ศรัทธานั้นก็ย่อมที่จะสามารถเข้าถึงสวรรค์ได้เช่นกัน ดังมีข้อความสำคัญได้ปรากฏอยู่ในคัมภีร์รามายณะ ในศาสนาพราหมณ์-ฮินดูว่า ผู้ใดได้บูชาองค์มหาเทพทั้งสามด้วยจิตใจที่ภักดีแล้ว บุคคลนั้นก็จะได้รับพรวิเศษจากพระองค์ ซึ่งในคัมภีร์มหากาพย์ หรือคัมภีร์มหาภารตะยุทธ ถือว่าเป็นคัมภีร์ที่มีชื่อเสียงที่สุดในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และได้มีอิทธิพลแก่ชาวอินเดียมากที่สุด ยังได้เล่าถึงการที่สาวกขององค์มหาเทพ ได้ทำการภาวนาบำเพ็ญเพียรทางจิตเพื่อบูชาองค์มหาเทพ และได้ปฏิบัติภักติโยคะด้วยวิธีการต่างๆ เป็นอันมาก คือด้วยการสวดมนต์ บ้าง ด้วยการภาวนาบ้าง เพื่อถวายแด่องค์มหาเทพทั้งสาม จนในที่สุดองค์มหาเทพทั้งสาม ก็จะต้องเสด็จลงมาให้พรแก่สาวกผู้นั้น

อาทิ เช่น ทศกัณฐ์ คือมหาราชแห่งกรุงลงกา (กรณมา กุศลาสัย. 2510)ได้รับพรจากพระศิวะเทพว่า จะไม่ถูกสังหารโดยเทพ พระฤๅษี คนธรรพ์ วิทยาธร และอสูรราชสต่าง ๆ แต่จะถูกสังหารโดยมนุษย์ และวานรเท่านั้น วีรฆณ คือเจ้าแห่งมหานครเทพปุระ ได้รับพรจากพระศิวะเทพว่า เมื่อใดที่วีรฆณสวดมนต์ พระองค์ก็จะเสด็จมาปรากฏอยู่ต่อหน้า รณพักตร์ คือบุตรชายของทศกัณฐ์ ได้รับพรจากพระพรหมเทพว่า ไม่มีอาวุธใดที่สามารถสังหารได้ แต่จะถูกสังหารโดยผู้ที่ไม่ได้กินข้าว 14 ปี และไม่นอน 14 ปี วิชฌณญมาลี คือจอมอสูรแห่งเขตรีกูฏ ได้รับพรจากพระศิวะเทพว่า ไม่มีอาวุธใดสังหารได้ นอกจากตรีศูลขององค์พระศิวะเทพเท่านั้น หิรัณยกิปู คือราชาอสูรแห่งโลกบาดาล ได้รับพรจากพระพรหมเทพว่า จะไม่ตายด้วยมนุษย์ เทพ ฤๅษี คนธรรพ์ นักสิทธิ์ วิทยาธร อาวุธ ยาพิษหรือสัตว์ร้ายต่างๆ ไม่ตายในน้ำ และบนบก ไม่ตายในบ้านและนอกบ้าน ไม่ตายตอนกลางวัน และในกลางคืน หิรัณยักษ คืออสูรจอมมายา ได้รับพรจากพระพรหมเทพว่า ให้สามารถม้วนแผ่นพระธรณีได้ทั้งหมดสี่ ทวีป กุมภกรรณ คือพระอนุชาของทศกัณฐ์ ได้รับพรจากพระพรหมเทพว่า ขอให้ได้นอนหลับตลอดกาล หากเมื่อใดที่ตื่นก่อนเวลา จะต้องถูกสังหารตายโดยพระนารายณ์อวตาร พิเภก คือพระอนุชาองค์ที่สองของทศกัณฐ์ ได้รับพรจากพระพรหมเทพว่า ขอให้มีความธรรมจนสิ้นชีวิต หนุมาน คือร่างอวตารปางหนึ่งของพระศิวะเทพ ได้รับพรจากพระพรหมเทพว่า ขอให้มีความสามารถด้านทศพรพหมาสตร์ได้ และพระลักษมณ์ คือพระอนุชาของพระราม ได้รับพรจากพระพรหมเทพว่า ขอให้มีความยืนยาว โดยไม่ต้องกินข้าว และไม่ต้องนอน

อาจจะกล่าวได้ว่า การบูชาองค์มหาเทพทั้งสามนั้น ถือว่าเป็นการบูชาแบบภักติโยคะวิธี ในคัมภีร์พระเวททางศาสนาพราหมณ์-ฮินดูนั้น ได้มีการกล่าวถึงภักติโยคะเอาไว้ว่า ภักติโยคะเป็นพิธีสำคัญในการบูชาองค์มหาเทพทั้งสามพระองค์ คือพระศิวะเทพ พระพรหมเทพ และพระวิษณุเทพ ส่วนอาณิสสของการบูชาที่ถูกต้อง ตามหลักยัญญะพิธีกรรมนั้น คือจะมีผลที่เต็มเปี่ยมด้วยพลังอันศักดิ์สิทธิ์แห่งองค์มหาเทพ และภักติโยคะจัดว่าเป็นส่วนหนึ่งในคัมภีร์พระเวท ในส่วนของการบูชาองค์มหาเทพทั้งสาม

พระองค์ ในคัมภีร์ยชุรเวทของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ได้บอกถึงการบูชาองค์เทพที่ถูกต้องตามหลักของการบูชาว่า

การได้สวดมนต์ภาวนาบูชา ถึงองค์พระผู้เป็นเจ้าทั้งสามโลก ทำให้ไปบังเกิดในสวรรค์ได้ ในคัมภีร์พระเวทอันศักดิ์สิทธิ์ ได้ระบุถึงบทมนต์ที่ใช้สวดภาวนาถึงองค์มหาเทพทั้งสามพระองค์ ได้แก่ พระพรหมเทพ พระวิษณุเทพ และพระศิวะเทพ เพราะว่าการสวดมนต์ ภาวนาถึงองค์มหาเทพนั้น เปรียบเหมือนการได้เข้าเฝ้าพระองค์อย่างใกล้ชิด และเพื่อเป็นการแสดงออกถึง การเป็นสาวกผู้ศรัทธาอย่างแท้จริง หากว่าสาวกผู้ศรัทธาต่อองค์มหาเทพ ได้สวดมนต์ภาวนาถึงองค์มหาเทพ ด้วยจิตใจที่ซื่อสัตย์ และภักดีแล้ว องค์มหาเทพย่อมที่จะรับรู้ และย่อมประทานพร ให้กับผู้นั้นอย่างแน่นอน

ราชโยคะในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

ราชมรรคหรือราชโยคะ หมายถึง การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการฝึกทางจิตใจ คือเป็นการบังคับจิตใจให้อยู่ในอำนาจ ด้วยการบำเพ็ญโยคะภาวนา จึงมีการเรียกผู้ปฏิบัติว่าเป็นราชโยคิน กล่าวคือในคัมภีร์พระเวทได้มีการระบุเอาไว้ว่า โมกษะเป็นหลักความดีสูงสุด หลักคำสอนในศาสนาพราหมณ์-ฮินดูได้สอนว่า ผู้ใดรู้แจ้งในอาตมอันของตนว่า เป็นหลักอาตมอันของโลกพรหมแล้ว ผู้นั้นย่อมพ้นจากสังสารวัฏ ก็จักพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด และไม่ปฏิสนธิอีกตลอดไป กล่าวคือหลักโมกษะประกอบด้วยสาระสำคัญสองประการ มีดังนี้ การนำอาตมอันเข้าสู่ปรมาตมอันด้วยการปฏิบัติธรรม เพื่อให้วิญญาณของตนเข้าร่วมกับปฐมวิญญาณ เรียกว่า เข้าถึงโมกษะ คือความหลุดพ้นจากวัฏสงสารวิธีปฏิบัติเพื่อเข้าถึงโมกษะ ได้นำเสนอหลักปฏิบัติที่สำคัญ คือราชโยคะเป็นแนวทางของการปฏิบัติที่สำคัญเป็นอย่างมาก ในคติทางศาสนาพราหมณ์-ฮินดูเชื่อว่า บุคคลใดได้ปฏิบัติตามราชโยคะอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ทุกประการแล้ว บุคคลนั้นก็จะสามารถมีความสุขในปัจจุบันชาติ เมื่อได้ละอัฐภาพจากมนุษย์โลกนี้แล้ว บุคคลนั้นจะได้ไปสู่โลกสวรรค์เป็นที่อุปติ(กรุณา กุศลาสัย. 2510)

ราชโยคะจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งถือว่าเป็นหลักของการปฏิบัติที่สำคัญอย่างมากในคัมภีร์ปุราณะกล่าวว่าราชโยคะนี้ อันบุคคลใดกระทำโดยสมบูรณ์แล้ว จิตใจของผู้นั้นย่อมมั่นคงรวมเป็นหนึ่งเดียว คือเป็นจิตใจที่มีพลังอำนาจมาก จนสามารถรู้อนาคตล่วงหน้าได้ และสามารถทะลึงชาติเห็นอดีตชาติได้อีกด้วย ราชมรรคหรือราชโยคะนั้น ถือว่าเป็นหลักการทำสมาธิที่สำคัญของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ในคัมภีร์ทางศาสนาพราหมณ์-ฮินดูกล่าวว่า ราชโยคะเป็นการทำสมาธิขั้นสูงในทางศาสนาพราหมณ์ เป็นการทำสมาธิแบบละเอียดมาก ส่วนใหญ่ผู้ปฏิบัตินั้นมักจะเป็นจำพวกโยคีฤชามากกว่า เพราะว่าคนในสังคมอินเดียโดยทั่วไปแล้ว ไม่สามารถที่จะกระทำได้อย่างแน่นอน เพราะว่าเป็นการฝึกฝนอบรมทางจิตที่ต้องใช้สมาธิในระดับสูงมากต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการปฏิบัติราชโยคะถือว่าจัดเป็นสมาธิระดับสูงสุดของพราหมณ์ และมีความยากลำบากในการปฏิบัติตนเอง ราชโยคะจึงนับว่าการปฏิบัติตน เกี่ยวกับการฝึกทางจิตในระดับสูง เป็นการบังคับจิตใจให้อยู่ในอำนาจ ด้วยการบำเพ็ญเพียรโยคะภาวนาระดับสูง เรียกว่า สมาธิทางศาสนาพราหมณ์ระดับสูง โดยมีเป้าหมายหลัก เพื่อให้เกิดปัญญาที่รู้แจ้ง

บทสรุป

สรวงสวรรค์เป็นที่อยู่ของเหล่าเทพผู้มีฤทธิ์มาก และมีอยู่สามชั้น ซึ่งมีเขาพระสุเมรุราชเป็นแกนกลางของจักรวาล สรวงสวรรค์ชั้นล่าง เป็นที่สถิตของเหล่าครุฑ นาค กิณร กิณรี ยักษ์ รากษส และอสูร สรวงสวรรค์ชั้นกลาง เป็นที่สถิตของเหล่าเทพบุตร เทพธิดา ฤๅษีผู้มีฝีมือานแก่กล้า และสรวงสวรรค์ชั้นสูงสุด เป็นที่สถิตของมหาเทพสามพระองค์ คือพระพรหมเทพ พระวิษณุเทพ และพระศิวะเทพ สวรรค์ในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู แบ่งออกเป็นสามประเภท ได้แก่ ประเภทที่หนึ่ง คือสรวงสวรรค์ชั้นล่าง อันเป็นที่สถิตอยู่ของเหล่าครุฑ นาค กิณร กิณรี ยักษ์ รากษส อสูร มีป่าหิมพานต์ สระใหญ่ 7 สระ อยู่ในสรวงสวรรค์ชั้นล่างอีกด้วย ประเภทที่สอง คือสรวงสวรรค์ชั้นกลาง อันเป็นที่สถิตอยู่ของเหล่าเทพบุตร เทพธิดา มหาฤๅษีผู้มีฝีมือานสมบัติแก่กล้า และมีภูเขาสัตตบริภัณฑ์ 7 ลูก ภูเขาสิเนรุราช ต้นปาริชาติ ภูเขามันทรคีรี ดาวนพเคราะห์ทั้ง 9 ดวง และดาวฤกษ์ 27 ดวง ในสรวงสวรรค์ชั้นนี้มีท้าวมหาราชทั้ง 4 เป็นผู้ดูแลรักษาอาณาจักรของสวรรค์

ประเภทที่สาม คือสรวงสวรรค์ชั้นสูงสุด อันเป็นที่สถิตอยู่ของมหาเทพสามพระองค์ คือพรหมเทพ ทรงสถิตอยู่ในพรหมโลก พระวิษณุเทพทรงสถิตอยู่ในไวกูณฑ์ และพระศิวะเทพ ทรงสถิตอยู่ในเขาไกรลาส การเข้าถึงสวรรค์ในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ต้องอาศัยการบำเพ็ญเพียร การปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อรวมจิตใจเป็นหนึ่งเดียวกับพระผู้เป็นเจ้าทั้งสามพระองค์ คือพระพรหมเทพ พระวิษณุเทพ และพระศิวะเทพ การปฏิบัติบูชาต่อพระผู้เป็นเจ้า ได้แก่ การมีศรัทธาต่อองค์มหาเทพ การปฏิบัติตามหลักโยคะ 4 ประการ คือ กรรมโยคะ ชยानโยคะ ภักติโยคะ ราชาโยคะ ในคัมภีร์พระเวทได้ระบุว่า สาวกผู้ภักดีคนใดปฏิบัติอย่างจริงจัง ด้วยจิตที่เป็นกุศลศรัทธาแล้ว ย่อมที่จะนำพาบุคคลนั้น ไปสู่สวรรค์ของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ได้อย่างแน่นอน

เอกสารอ้างอิง

กิ่งแก้ว อุตถากร. (2556). ลักษณะของอิตตาและพรหมมัน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

กรุณา กุศลาลัย. (2510). การตวิทยา. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.

กฤษฏา วิเชียรเพชร. (2552). ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู. กรุงเทพมหานคร: ไพลิน.

กองบรรณาธิการนันทมีบุ๊คส์. (2561). ตำนานเทพตะวันออก. กรุงเทพมหานคร: นันทมีบุ๊คส์.

ชลีพรรณ ศรีสุนทร. (2548). เทพในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู. กรุงเทพมหานคร: ชีวันตารักษ์.

นิยะดา เหล่าสุนทร. (2543). คัมภีร์ไตรภูมิพระร่วง. กรุงเทพมหานคร: แม่คำผาง.

ประทีป สวาโย. (2538). เทเวก้าเนต. กรุงเทพมหานคร: แจ่มใส.

ปิยมาศ ทิวลิป. (2558). เล่าเรื่องพระศิวะเทพ. กรุงเทพมหานคร: ทิวลิป.

พระราชครูวามเทพมุนี. (2509). กำเนตเทเว. กรุงเทพมหานคร: เทวสถาน.

_____. (2509). ตำนานพระพรหม. กรุงเทพมหานคร: โบสถ์พราหมณ์.

_____. (2509). ไตรภพในศาสนาพราหมณ์. กรุงเทพมหานคร: เทวสถาน.

_____. (2509). พระนารายณ์เทพผู้รักษาโลก. กรุงเทพมหานคร: เทวสถาน.

_____. (2509). ตำนานมหาเทพ. กรุงเทพมหานคร: พระนคร.